

Utbildningsdepartementet
e-post: u.remissvar@regeringskansliet.se
dnr U2020/05545

REMISSVAR AVSEENDE INNOVATIONSSTÖDS- UTREDNINGENS BETÄNKANDE INNOVATION SOM DRIVKRAFT – FRÅN FORSKNING TILL NYTTA, SOU 2020:59.

Gymnastik- och idrottshögskolan (GIH) har fått möjligheten att svara på en remiss av Innovationsstödsutredningens betänkande Innovation som drivkraft – från forskning till nytta, SOU 2020:59 (dnr U2020/05545). Utredningen kompletterar Riksrevisionens granskningsrapport, Holdingbolag vid lärosätena – brister i styrning och förvaltning (RIR 2020:4), med tydliga rekommendationer till både regering och lärosäten.

Nyttiggörandekapacitet - så går forskning från laboratorier till nytta för exempelvis Svensk idrott. Många av framtidens utmaningar kan mötas med hjälp av forskning och innovation. Gränser kan flyttas för vad som är möjligt för att nå en framtida hållbar utveckling. Men hur ser vägarna framåt ut? Och hur gör vi forskningresultat tillgängliga i mer än böcker och vetenskapliga tidskrifter? Detta analyseras i utredningen som analyserat hur innovationsstödet vid lärosätena på ett bättre sätt kan bidra till att stärka Sveriges innovationskraft.

GIH:s synpunkter

Innovationsstödsutredningen berör ett mycket angeläget område för universitets- och högskolesektorn. Den presenterar ett stort antal förslag och i detta yttrande kommenteras några av dessa som GIH sätter särskilt stort intresse vid.

En bredare tolkning av begreppet nyttiggörande välkomnas

Kunskap och kompetens vid lärosäte nyttiggörs redan idag genom olika samverkansaktiviteter kring utbildning och forskning. Forskning, innovation och entreprenörskap tillmäts allt större vikt för en hållbar tillväxt och en framtida välfärdsutveckling. Universitet och högskolors samverkan med omgivande samhälle bidrar till nya innovationer, nya kunskapsdrivande näringar och kunskapsväxling för ökad konkurrenskraft.

Trots ambition att lyfta begreppet ger remissen ett tämligen ensidigt fokus på kommersialisering av forskningsresultat, en möjlighet att lämna ett viktigt bidrag till en bredare debatt om nyttiggörande är önskvärt.

Det som är enkelt att lyfta upp är just när forskning kommersialiseras eller förknippas med konkret affärsnytta. Men den stora delen av nyttiggörandearbete görs genom långsiktiga insatser som bygger upp en nödvändig nyttiggörandekapacitet som möjliggör användning av forskning. Utredningen lyfter behovet av ökat stöd för att forskning som

sker på lärosäten ska komma samhället och företag till nytta. En viktig del är att utveckla system som stödjer nyttiggörande som uppstår i skärningspunkten mellan akademi, näringsliv och samhälle. Det är i den interaktionen som den osynliga kunskapen överförs och utvecklas i innovationsprocesser. Nyttiggörande kräver långsiktighet och kapacitet. Nyttan kommer inte alltid omedelbart. Detta visar hur stort behovet av behovsdriven forskning är och därmed också vikten av att bygga upp nyttiggörandekapacitet vid lärosätena.

Fortsatt utveckling av förslaget kring uppföljning och utvärdering

GIH anser inte att de föreslagna åtgärderna för uppföljning och utvärdering för att säkerställa ett effektivt nyttiggörande är rimliga. Förslagen blir ytterligare en påлага i en redan mycket omfattande granskningsverksamhet av högskolesektorn. En grundläggande utmaning är att utveckla förslaget kring uppföljning och utvärdering vidare till att inkludera processer och rimliga indikatorer för att mäta och värdera nyttan utan att blir för resurskrävande.

Till utredningens förslag hör att Vinnova föreslås få en roll som utvärderare. Detta förslag kan i delar bli överlappande med det granskningsuppdrag som UKÄ redan har. Den föreslagna dubbelrollen för Vinnova som både finansiär och utvärderare innebär dessutom uppenbara intressekonflikter.

GIH är positiv till att i framtiden kunna utläsa lärosätenas samverkansomfattning, inriktning, kvalitet, resultat och effekter tydligare. GIH önskar vidare en inriktning som visar på de positiva effekterna för svensk idrott och näringslivet vid kunskapsutbyte med lärosätena.

Fortsatt dialog kring finansiering av reformen

Till utredningens förslag hör också att bygga ut lärosätenas kompetens inom immaterialrätt, utöka antalet holdingbolag och ge dem större autonomi, samt inrätta ett nationellt centrum för entreprenörskap. GIH välkomnar förslaget kring att inrätta nya innovationskontor och att dessa också kan omfatta verksamheten vid specialiserade högskolor som idrott, musik och konst. Att innovationskontor också får ett fortsatt uppdrag att bredda arbetet med nya målgrupper, studenter och alumner, ses som ett bra förslag som öppnar nya möjligheter för nyttiggörandet. En grundläggande förutsättning för att åstadkomma mer ändamålsenlig verksamhet som ska kunna bidra till att stärka Sveriges innovationskraft och bidra med innovationer inom idrott och hälsoområdet är att det ges tillräckligt stora resurser. GIH bedömer att det liggande förslaget är otillräckligt för att säkerställa en innovationsverksamhet som går i linje med utredningens intention.

Förslaget att inrätta ett nationellt centrum för entreprenörskap ser vi utmaningar kring. Det gäller framförallt i arbetet med nyttiggörande där lärosätena ofta är involverade i lokala entreprenöriella innovativa ekosystem med många aktörer anpassade till lokala och regionala utmaningar. Detta förslag talar däremot för att uppmuntra till ökat samarbete mellan olika lärosäten kring utbildningar i entreprenörskap och entreprenöriellt lärande.

GIH ställer sig positiv till flera av förslagen men avvisar utredningens förslag att finansiera nämnda reformer genom en omfördelning av forskningsmedel till nyttiggörandet. Basanslaget behövs för att stödja fri forskning och säkerställa en tryggad karriärutveckling för unga forskare. Detta är extra viktigt i ett läge där balansen mellan basanslag och extern finansiering blir allt skevare.

I det fortsatta utvecklingsarbetet bidrar gärna GIH med kunskap om sportinnovation, lämnar bidrag till en bredare tolkning om nyttiggörande och kunskapsutbyte.

Beslut i detta ärende har fattats av Rektor Per Nilsson.

Prefekt Sofia Brorsson har varit föredragande. I beredningsarbetet har professor Toni Arndt och förvaltningschef Björn Sandahl deltagit.

Per Nilsson
Rektor

Sofia Brorsson
Prefekt, Institutionen fysiologi, nutrition
och biomekanik